

ИСПИТ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОГ)

15. јануар 2019.

Напомене. Испит траје 180 минута и ради се самостално. Није дозвољено напуштање сале 60 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба непрограмабилних калкулатора. Дозвољена је употреба само овога папира и једне вежбанке, који се морају заједно предати. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Вежбанка и овај папир се морају заједно предати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)							КОЛОКВИЈУМ				
Индекс година/број		Презиме и име									
/							ИСПИТ				
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ			УКУПНО ПОЕНА	ОЦЕНА	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	Укупно	1.	2.			Укупно

ПИТАЊА

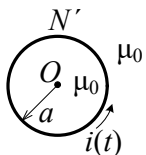
1. Полазећи од потпуног система диференцијалних једначина електростатичког поља и диференцијалне везе између вектора јачине електричног поља и електричног скалар-потенцијала, извести диференцијалну једначину коју задовољава електростатички потенцијал V у линеарној средини, у чијој су свакој тачки познати пермитивност ϵ и густина слободног наелектрисања ρ , ако је та средина (а) нехомогена и (б) хомогена.

(а)	(б)

2. Проводници веома дугачаког коаксијалног вода, полупречника проводника a и b ($b > a$), начињени су од савршено проводног материјала. Диелектрик вода је пермитивности $\epsilon(r) = \epsilon_0 r/a$ и специфичне проводности $\sigma(r) = \sigma_0 b/r$, где је σ_0 константа, а $r \in [a, b]$ радијална координата у цилиндричном координатном систему чија се z -оса поклапа са осом вода. Вод је на једном крају прикључен на извор временски константног напона U , а на другом крају је отворен. Одредити (а) подужну проводност вода и (б) густину запреминског слободног наелектрисања диелектрика.

(а)	(б)

3. У веома дугачком соленоидном намотају, густине навојака N' и кружног попречног пресека полупречника a , постоји споро променљива струја јачине $i(t)$. Околна средина је ваздух. Извести израз за вектор јачине индукованог електричног поља (а) у соленоиду и (б) ван соленоида.

4. (а) Написати потпуни систем Максвелових једначина у диференцијалном облику у комплексном домену за брзо променљиво поље у нехомогеној линеарној средини, пермитивности ϵ , пермеабилности μ и специфичне проводности σ , у којој нема побудног поља ни побудних струја. (б) Полазећи од ових једначина, извести једначину континуитета.

(а)	(б)

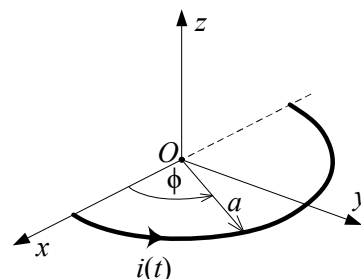
5. (a) Комплексни вектор јачине електричног поља дат је изразом $\underline{\mathbf{E}} = 2\mathbf{i}_x + (j + \underline{K})\mathbf{i}_y$ mV/m. (a) Одредити комплексну константу $\underline{K}$ тако да вектор $\underline{\mathbf{E}}$ буде кружно поларизован. (б) За $\underline{K}$ одређено у претходној тачки, одредити ефективну вредност вектора $\underline{\mathbf{E}}$.

(a)	(б)

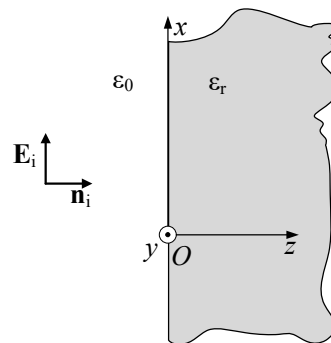
6. Полазећи од израза за комплексни коефицијент простирања TEM таласа у средини са губицима, извести израз за коефицијент слабљења и фазни коефицијент у добром проводнику специфичне проводности σ и пермеабилности μ_0 , на учестаности f .

ЗАДАЦИ

1. У полукружној контури полупречника a , приказаној на слици, постоји брзо променљива простопериодична струја дата изразом $i(t) = \sqrt{2}I_0 \cos\phi \cos\omega t$, $0 < \phi < \pi$, где је I_0 константа, а ω угаона учестаност. Одредити у комплексном облику (a) расподелу наелектрисања контуре, (б) електрични скалар потенцијал на z -оси и (в) вектор јачине индукованог електричног поља на z -оси. Средина је вакуум.

2. Раван униформан линијски поларизован простопериодичан TEM талас, ефективне вредности електричног поља $E = 4$ V/m и учестаности $f = 600$ MHz, наилази управно на раздвојну површ ваздуха и савршеног хомогеног диелектрика релативне пермитивности $\epsilon_r = 9$ и релативне пермеабилности $\mu_r = 1$. Талас наилази из ваздуха, као на слици. (a) Одредити, према координатном систему са слике, изразе за резултантне комплексне векторе јачине електричног и магнетског поља у ваздуху. (б) Израчунати количник највеће и најмање ефективне вредности резултантног електричног поља у ваздуху. (в) Где у ваздуху треба поставити и како треба оријентисати електрички малу контуру да би ефективна вредност емс индуковане у њој била највећа? Израчунати ту ефективну вредност ако је површина контуре $S = 10$ cm².

Напомена: у цилиндричном координатном систему је $\text{div } \mathbf{A} = \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} (rA_r) + \frac{1}{r} \frac{\partial A_\phi}{\partial \phi} + \frac{\partial A_z}{\partial z}$.

**ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА
ИСПИТА ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОГ),
ОДРЖАНОГ 15. ЈАНУАРА 2019. ГОДИНЕ**

ПИТАЊА

1. (а) $\Delta V + \frac{1}{\epsilon} \text{grad } V \cdot \text{grad } \epsilon = -\frac{\rho}{\epsilon}$. (б) $\Delta V = -\frac{\rho}{\epsilon}$.

2. (а) $G' = \frac{2\pi\sigma_0}{1 - \frac{a}{b}}$. (б) $\rho = \frac{\epsilon_0 G' U}{\pi\sigma_0 ab}$.

3. $\mathbf{E}_{\text{ind}} = \begin{cases} -\frac{1}{2} \mu_0 N' \frac{di}{dt} r \mathbf{i}_\phi, & r < a \quad (\text{а}) \\ -\frac{1}{2} \mu_0 N' a^2 \frac{di}{dt} \frac{1}{r} \mathbf{i}_\phi, & r > a \quad (\text{б}) \end{cases}$, у цилиндричном координатном систему у коме се z -оса поклапа са осом

соленоида; $+z$ -оса је са смером струје повезана правилном десне завојнице.

4. (а) $\text{rot } \mathbf{E} = -j\omega \mathbf{B}$, $\text{rot } \mathbf{H} = \mathbf{J} + j\omega \mathbf{D}$, $\text{div } \mathbf{D} = \rho$, $\text{div } \mathbf{B} = 0$, $\mathbf{D} = \epsilon \mathbf{E}$, $\mathbf{B} = \mu \mathbf{H}$, $\mathbf{J} = \sigma \mathbf{E}$. (б) $\text{div } \mathbf{J} = -j\omega \rho$.

5. (а) $\mathbf{K} = \mathbf{j} \times \mathbf{K} = -3\mathbf{j}$. (б) $E = 2\sqrt{2} \text{ mV/m}$.

6. $\alpha = \beta = \sqrt{\pi\mu_0 \sigma f}$.

ЗАДАЦИ

1. (а) $\underline{Q}' = -j \frac{I_0}{\omega a} \sin \phi$, $\underline{Q}_1(\phi=0) = \underline{Q}_2(\phi=\pi) = j \frac{I_0}{\omega}$. (б) $\underline{V} = 0$.

(в) $\mathbf{E}_{\text{ind}} = -j\omega \frac{\mu_0 I_0 a}{8} \frac{e^{-j\beta R}}{R} \mathbf{i}_y$, где је $R = \sqrt{a^2 + z^2}$ и $\beta = \omega \sqrt{\epsilon_0 \mu_0}$.

2. (а) $\mathbf{E}_{\text{rez}} = E(e^{-j\beta_0 z} + Re^{j\beta_0 z}) \mathbf{i}_x$, $\mathbf{H}_{\text{rez}} = \frac{E}{Z_0}(e^{-j\beta_0 z} - Re^{j\beta_0 z}) \mathbf{i}_x$, где је, $\beta_0 = 2\pi f \sqrt{\mu_0 \epsilon_0}$, $R = \frac{Z - Z_0}{Z + Z_0}$, $Z_0 = \sqrt{\frac{\mu_0}{\epsilon_0}}$ и $Z = \frac{Z_0}{\sqrt{\epsilon_r}}$.

(б) $\frac{|\mathbf{E}_{\text{rez}}|_{\text{max}}}{|\mathbf{E}_{\text{rez}}|_{\text{min}}} = \frac{1+|R|}{1-|R|} = 3$. (в) Површ контуре треба поставити нормално на y -осу, а центар контуре у произвољну тачку у

равнинама одређеним са $z_n = -\frac{n}{2f \sqrt{\epsilon_0 \mu_0}}$, где је $n = 1, 2, 3, \dots$, $(e_{\text{ind}})_{\text{max}} \approx 75,4 \text{ mV}$.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА ЋЕ БИТИ ОБЈАВЉЕНИ ДО 22. ЈАНУАРА У 11:00 ЧАСОВА.
- УВИД У ЗАДАТКЕ, У СОБИ 63, ЈЕ 22. ЈАНУАРА ОД 11:00 ДО 11:30 ЧАСОВА.

Са предмета Електромагнетика